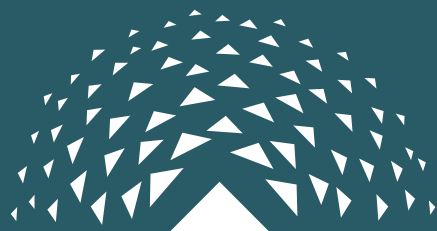

A kínai A2/AD és a válaszreakciók Kelet-Ázsiában (2.)

Chinese A2/AD and Responses in East Asia (2)

BARTÓK ANDRÁS – WAGNER PÉTER

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás és tördelés:

Tevelyné Kulcsár Andrea

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Wagner Péter, 2021

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2021

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.E-2021.07>

Összefoglaló: Az elemzéssorozat második része bemutatja a kelet-ázsiai régió országainak a haderő-modernizációs erőfeszítéseit. Megvizsgáljuk Japán, Dél-Korea, Tajvan, Vietnam, a Fülöp-szigetek, Indonézia és Malajzia védelempolitikai és haderőfejlesztési törekvéseit. Bár a számos országspecifikus sajátosság miatt komoly eltéréseket láthatunk az egyes haderőnemeik felépítése és a képességeik terén, számottevő közös trend ezen országok esetében a légierő és a haditengerészet folyamatos modernizációja és képességnövekedése, amelynek célja alapvetően a tengeri területeik megtartása. Úgy tűnik azonban, hogy az Amerikai Egyesült Államok elrettentése érdekében a 2000-es évek elején kialakított kínai stratégia – az A2/AD műveleti koncepciója – csupán imitációs visszhangra talált azon országokban, amelyek inkább Kína tengeri erőkitetési potenciálja miatt érezhetik szükségét az elrettentésnek.

Kulcsszavak: biztonságpolitika, védelmi modernizáció, A2/AD, Kína, Vietnam, Japán, Dél-Korea, Tajvan, Malajzia, Fülöp-szigetek, Indonézia

Abstract: *The following analysis looks at the regional trends in military capability enhancements of East Asian countries that are – this or that way – involved in the security tensions revolving around maritime tensions with China. Specifically, the defence policy and the force build-up projects of Japan, South Korea, Taiwan, Vietnam, the Philippines, Indonesia and Malaysia. While there are several factors of differences in military capabilities, a major trend amongst these countries are the conscious modernisation and capability enhancements of the navies and the air forces tailored towards some versions of sea denial. It seems that the strategy adopted by China regarding the United States in the early 2000s – aiming its deterrence on an „anti-access/area denial” concept – is emulated by countries with tensions regarding Beijing’s maritime policies.*

Keywords: *security policy, military modernisation, A2/AD, China, Japan, Taiwan, Vietnam, Philippine Islands, Indonesia, Malaysia, South Korea*

BEVEZETŐ

Elemzésünk előző [része](#) azt igyekezett bemutatni, hogy az elmúlt évtizedekben véghezvitt kínai védelempolitikai reformok hogyan változtatták meg a regionális hatalmi viszonyok jellegét Kelet-Ázsiában. Kína a hadereje fejlesztésével nem csupán a klasszikus területvédelmi képességeit tudta modernizálni, illetve a szervezeti struktúráját optimalizálni, de komoly elrettentési és erőkitetési képességeket is kialakított. Ennek következtében nemcsak a kínai–amerikai kétoldalú viszonyok egészültek ki a stratégiai vetélkedés koncepcióival, hanem a régió országainak egy része is válaszreakcióra kényszerült mind a kül-, mind a biztonságpolitikája terén.

Kína ugyanis néhány térségbeli ország számára biztonságpolitikai kihívást jelent. Ezek között van Tajvan (amelynek a kommunista állam egzisztenciális fenyegetését okoz) és azon országok, amelyeknek területvitájuk van Kínával (Japán, Vietnam, a Fülöp-szigetek, Malajzia, Indonézia), továbbá Dél-Korea is. Az utóbbinak közvetlen területvitája nincs ugyan Pekinggel, de az amerikai szövetségi rendszer részeként többszörösen is érintett a régió hatalmi erőegyensúlyának változásai kapcsán, ezért Szöul esetében is megjelennek hasonló stratégiai célok, mint a többi említett országban.

Elemzésünk második része a vizsgált államok védelmi képességeinek a változásait mutatja be. Általános jelenségként kiemelendő, hogy az ún. hozzáférést gátló/területmegtagadó (*anti-access/area denial*, A2/AD) képességek bővítésének számos eleme Kínán kívül megjelenik az említett hét ország védelmi fejlesztéseiben is. Pekingnek a tengerekre koncentrált, aszimmetrikus elrettentési stratégiája – amelynek célja az Egyesült Államok erőfölényének a csökkentése – a régió országai számára is vonzó fejlesztési iránynak bizonyul(t). Esetükben az A2/AD-re hasonlító koncepciók a védelem erősítésén – az „elrettentés” hangsúlyozásán, valamint a légi- és a haditengerészet képességei fejlesztésén – keresztül érhetőek tetten, és a tengerről várható fenyegetés percepciójának a csökkentéséhez szervesen kötődik a parti őrség képességeinek a fejlesztése is.

KELET-ÁZSIA ORSZÁGAINAK BIZTONSÁG- ÉS VÉDELEMPOLITIKAI IRÁNYULTSÁGAI

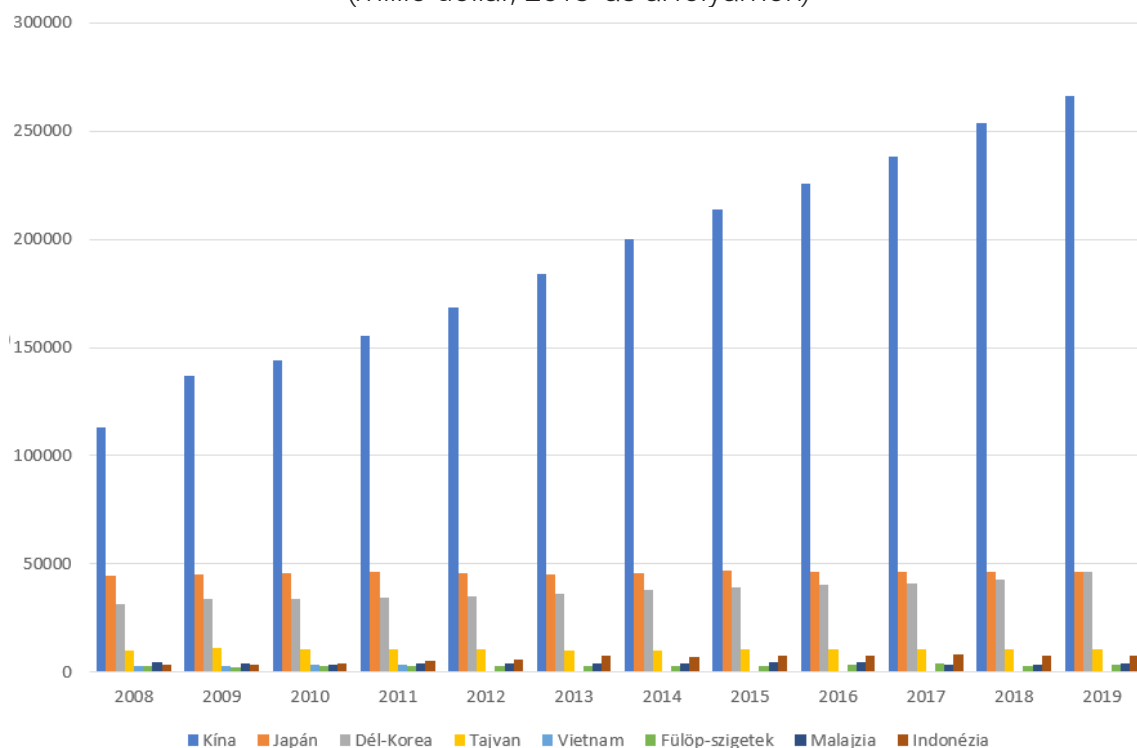
A térség az utóbbi évtizedekben a világ gazdasági folyamatainak a közép-pontjává vált, az ott fekvő országok gazdasági fejlődése következtében megszorodtak a biztonsági problémák, és ez a védelmi kiadások stabil növekedését vonta maga után. A 2010-es években már egyike volt a világ legnagyobb védelmi kiadásokat mutató régióinak: 2017-ben ezek az értékek magasabbak voltak, [mint Európa](#) esetében, és 2019-ben is csak kevéssel maradtak el a két évvel korábbiaktól, s a [második helyen állt](#) a növekedés mértéke alapján. Nem véletlen, hogy a [nemzetközi](#) és a [hazai](#) szakirodalom is már lassan több mint egy évtizede foglalkozik az ázsiai „fegyverkezési verseny” kérdéskörével. Természetesen a régióon belül jelentős eltéréseket találunk a védelmi kiadások tekintetében, ám a legnagyobb növekedési ütem és összességében az éves védelmi kiadások szempontjából is Kína áll az élen.

A regionális különbségek egyik jellemző oka, hogy Északkelet-Ázsia országai – főleg a gazdaságuk méretének köszönhetően – jóval nagyobb védelmi költségvetést tudnak biztosítani a fegyveres erőik számára, mint a délkelet-ázsiaiak. A szűkebb gazdasági kereteik ellenére is látványos növekedés tapasztalható azonban az ASEAN-országok védelmi kiadásaiban is: 2018 és 2019 között összesen 10,1 százalékkal növekedett a szervezethez tartozó államok védelmi költségvetése. Ám a Covid19-pandémia hatásai miatt [kérdéses](#), hogy a sérülékenyebb gazdaságok mennyire lesznek képesek a további növekedésre 2021 után.

A SIPRI katonai kiadásokat összesítő adatbázisa alapján készített ábrákon jól látható, hogy az elmúlt évtizedekben hogyan alakultak az egyes országok védelmi kiadásai, valamint azok hogyan viszonyulnak a kínai erőfeszítések mértékéhez. A Vietnamba vonatkozó 2011 utáni adatok nem érhetőek el az említett adatbázisban, így azokat a 2012 és 2019 közötti időszakban nem tudtuk ábrázolni. [Más forrásokból](#) azonban rendelkezésre állnak becsült adatok, amelyek szerint az ország védelmi költségvetése 2012-ben 3,7, 2015-ben 4,7, 2018-ban 5,4, [2019-ben pedig 5,1 milliárd](#) dollár lehetett; e szerint Kína után Vietnam védelmi kiadásai tették ki a legnagyobb összegeket.

1. ábra

A vizsgált országok és Kína védelmi kiadásai, 2008–2019
(millió dollár, 2018-as árfolyamon)

Megjegyzés: a Vietnamra vonatkozó 2011 utáni adatok nem érhetőek el az említett adatbázisban.

Kína után Japán, Dél-Korea és Tajvan rendelkezik a három legnagyobb védelmi költségvetéssel, hozzájuk képest látványosan alacsonyabb büdzből gazdálkodik a négy délkelet-ázsiai ország hadereje. Az ábrán szembeűnő, hogy Peking katonai költségvetése messze meghaladja a többi regionális szereplő erőfeszítéseit. Ennek megfelelően nem is lenne reális azt feltételezni, hogy bármelyikük is olyan ambíciókat dédelget, hogy a Kínával szembeni ellensúlyozó politikája révén megpróbál a katonai képességek terén Pekinngel egyenrangú féllé válni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne reagálnának a kínai törekvésekre, ám az reálisan nézve legfeljebb egy aszimmetrikus keretrendszerben alkalmazott bizonyos fokú elrettentésre, Kína

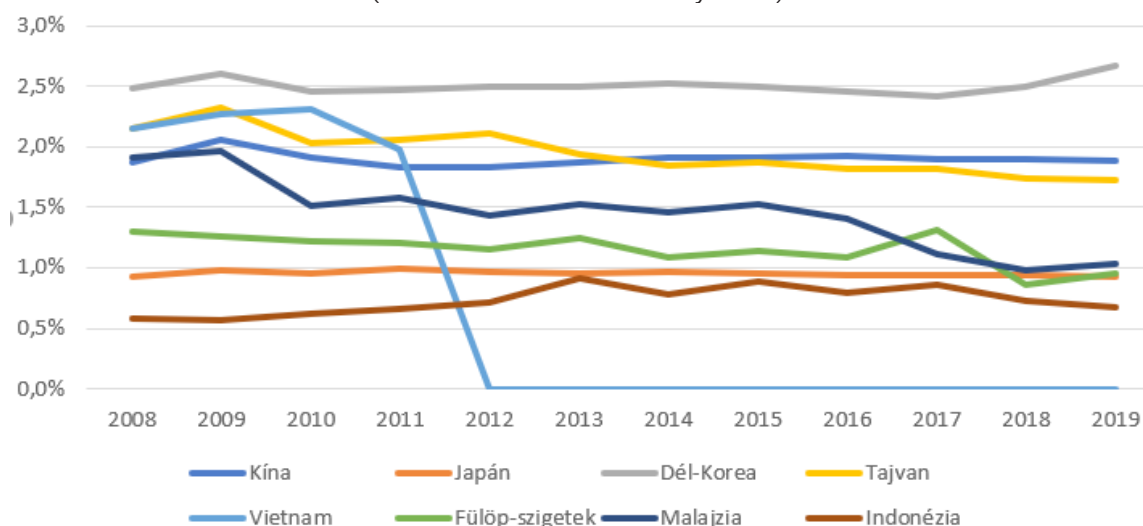

szempontjából pedig egy komplikációkkal tarkított műveleti közeg kialakítására terjedhet ki. A jelenleg érezhető haderőfejlesztési trendek is leginkább ebbe az irányba mutatnak.

A régió országaiban a védelmi szféra költségvetési háttérének az elmúlt években tapasztalt stabil növekedése általánosságban a fegyveres erők eszközrendszerének a korszerűsítését jelentette. Eltérő mértékben és váltakozó sikerekkel, de jelenleg is zajlanak a haderőt érintő reformok, amelyek elsődleges „nyertesei” a haditengerészetek és a légierők. Mindez azért is érdekes, mert több országban hagyományosan a szárazföldi haderőnem élvezte a prioritást. Például Indonézia, Malajzia és a Fülöp-szigetek a különböző szeptatista mozgalmak elleni háborúkra koncentráltak. Az elszakadási kísérletek az első kettőben inkább a hidegháború évtizedeiben voltak jellemzőek, míg a Fülöp-szigetek manapság is folyamatosan a szeptatista és felkelő mozgalmak kezelésére kényszerül.

2. ábra

A vizsgált országok és Kína védelmi kiadása, 2008–2019 között
(a GDP százalékos arányában)

Megjegyzés: a Vietnamra vonatkozó 2011 utáni adatok nem érhetőek el az említett adatbázisban.

A vizsgált országokban a 2000-es évek utáni haderőfejlesztésekkel gyakran járt együtt a létszámcsökkentés: az ilyen jellegű optimalizálás nem csupán Kína [esetében](#), de [egyres környező országok](#) korszerűsítései során is része volt a szakpolitikai diskurzusnak. Fontos trend azonban, hogy az állomány létszámának mérséklése – ott, ahol az releváns volt – rendszerint nem érintette sem a haditengerészetet, sem légierőt, vagy ha igen, akkor a hadseregénél jóval kisebb mértékben. Dél-Koreában például 2008 és 2020 között a szárazföldi erők 18 százalékkal csökkentek, míg a haditengerészeté 10-zel nőtt. Ugyanezen idő alatt [Tajvan esetében](#) az előző létszáma 66 százalékkal csökkent, ám ott az utóbbi is kevesebb lett, bár csak 12 százalékkal.

A személyi állomány bővítése mellett komoly korszerűsítések is zajlottak az egyes országok flottáinál. A védelmi iparuk fejlettsége – illetve annak korlátai vagy esetleges teljes hiánya – miatt ez eltérő mértékű volt ugyan, de a modern eszközök beszerzése, illetve a hidegháború idején hadrendbe állított, azóta leselejtezettek újakra történő cseréje az ezredforduló óta általánosnak mondható.

A [flotta korszerűsítése](#) mellett szintén regionális jelenség a [tengeri járőrözési és észlelési képességek](#), továbbá a hírszerzés technológiai fejlesztése, valamint a hajó elleni rakéták proliferációja. Az IISS Military Balance 2020-as évkönyve mind ezt együtt a tengeri fenyegetettség percepciójából fakadóan a partvédelem terén szükségessé vált *situational awareness* – vagyis a *helyzeti reagáló képességek* – javításaként írja le.

Érdekes jelenség, hogy ennek kapcsán Japán és Dél-Korea az utóbbi évtizedekben egyre meghatározóbb védelmi beszállítónak számít a régió országaiban. Szöul több délkelet-ázsiai ország haditengerészetének hajóépítési programja kapcsán is érintett, Tokió pedig a tengeri járőrözésre kialakított repülőeszközök, illetve a parti őrségi hajók beszállítójaként érdekelt az ASEAN-országok védelmi reformjaiban. Ezzel a hagyományosan az orosz, amerikai, illetve eseti szinten európai beszállítókra alapozott délkelet-ázsiai védelmi piacon a két kelet-ázsiai állam egyre meghatározóbb tényezővé kezd válni.

JAPÁN – HADERŐFEJLESZTÉS PACIFISTA KERETEK KÖZÖTT

A hét vizsgált ország közül Japán rendelkezik a legjelentősebb haditengerészeti képességekkel, ám a szó szigorúan vett értelmében a szigetországnak nincs is haditengerészete – pontosabban azt nem így nevezik. Az 1947-ben életbe lépett alkotmány „békecikkelyének” értelmében ugyanis Tokió a pacifizmus mellett kötelezte el magát; ennek megfelelően például a fegyveres erőit nem haderőként, hanem önvédelmi erőként tartja számon. A *de facto* haditengerészetét Japán Tengerészeti Önvédelmi Erőknek (*Japan Maritime Self-Defense Force*, JMSDF) hívják, amely a pacifista önkorlátozó politika ellenére is napjaink egyik legkorszerűbb, legjobban felszerelt flottája.

A szigetország már az ezredforduló óta egyre fokozódó fenyegetésként értékeli a regionális biztonsági helyzet alakulását, így több különböző haderőfejlesztési projekttel is igyekezett növelni a védelmi képességeit. Az eddigi legátfogóbb ilyen programját a „dinamikus összhaderőnemi véderő” kialakítását célzó koncepció jelentette. Ez a – nem minden előzmény nélkül – [2013-ban](#) indított szervezeti, doktriner és képességfejlesztési program a védelmi erők területi fókuszát a korábbi szovjet fenyegetés miatti északi irányról áthelyezte a déli szigetek felé. Emellett az [összhaderőnemi](#) fejlesztések keretében elsősorban a három haderőnemen a tengeri erőkivetítési feladatok kapcsán szükséges koordinációját erősítette meg. A műveleti koncepciók közül egyre nagyobb jelentőségűvé vált a [távoli szigetekkel szembeni támadásokra adandó válaszreakciók](#) kapcsán kidolgozott, amely lényegében a japán szigetek esetleges visszafoglalására készíti fel a haderőt.

Az ország jelentős felszíni flottával és tengeralattjáró flottillával rendelkezik. Az előbbi hajóegységek közül két cirkálót és számos rombolót (az [Atago](#), a [Maya](#) és a [Kongo](#) osztályok hajóegységeit) az Aegis rakétavédelmi és vezetés-irányítási rendszerrel szerelték fel. A kormány Aegis Ashore (parti telepítésű) komponensekkel akarta kiegészíteni az említett egységeken működő, ám tavaly erről lemondott, s [helyette további hajóegységek](#) hadrendbe állítását tervezi, amelyek ez utóbbi rakétavédelmi rendszerrel rendelkeznek majd.

A korszerű lég- és rakétavédelmi rendszerű hajóegységek mellett [további nyolc hajóosztály](#) (összesen 30 romboló és 11 fregatt) látja el a flottaharccsoport-kísérő feladatokat.

Japán a sajátos elnevezésű – „helikopterrel felszerelt romboló” – osztályhoz ([Hyuga](#) és [Izumo](#)) tartozó 2-2 hajóegységet tart hadrendben. Ezek elsősorban a leszállófedélzetük miatt fontosak (bár nem számottevő mennyiségű rakétával is rendelkeznek). Egyelőre mindkét típus kizárólag helikopterek indítására-fogadására alkalmas ugyan, az utóbbi osztályt [elkezdték úgy átalakítani](#), hogy az a következő években megfeleljen az F-35B vadászgépek leszállására is – így az lényegében repülőgép-hordozóvá válik.

Japán viszonylag nagy tengeralattjáró eszközparkkal rendelkezik: a jelenleg hadrendben tartott két dízel-elektromos osztály ([Oyashio](#) és [Soryu](#)) a legkorszerűbb vadász-tengeralattjárók közé sorolható – kiváltképp az utóbbi.

A JMSDF eszközparkjában a tengeralattjáró elleni hadviselésre optimalizált repülő eszközök száma jelentős, ráadásul közülük a forgószárnyasok a két helikopterhordozó osztályhoz (Hyuga és Izumo) tartozó hajóknak köszönhetően rendkívül mozgékonyak és nagy hatókörűnek bizonyulnak.

Japán parti őrsége jelentős számú – a Military Balance 2020-as adata alapján 373 – hajóegységet tart hadrendben.

A szigetországnak a hajók ellen bevethető rakétainfrastruktúrája is számottevő, ráadásul folyamatosan fejleszti is azt, korszerű eszközökre cserélve az elavult egységeket. A hajók ellen használható, vadászgépekről kilőhető rakéták (ASM-1 és ASM-2) mellett két, mobil szárazföldi platformról indítható cirkálórakéta-típussal rendelkezik a japán haderő: a [Type-88](#)-cal és a [Type-12](#)-vel.

A következő öt- és tízéves haderőfejlesztési tervek között még egy fontos képesség lehetősége is megjelent: a hiperszonikus csapásmérő eszközök fejlesztéséé. Japán 2019-ben kezdett ezek fejlesztésébe – a stratégiai dokumentumaiban a távoli szigetei védelmét tünteti föl indoklásként. Amennyiben egy ellenséges erő elfoglalná például a Szenkaku-szigeteket, a már jelenleg is számottevő kétélű- és partra szállító képességeket a jövőben az új csapásmérő eszközök hivatottak támogatni.

A japán légierő mintegy 350 – részben amerikai, részben saját fejlesztésű (F-2A/B) – harci repülőgépet tartott rendszerben az elmúlt évekig. A Kína által jelentett növekvő fenyegetés miatt azonban drasztikus modernizáció zajlik, amelynek célja a mennyiségi csökkentést mellett a minőség növelése. Ennek keretében a legregebb óta szolgálatban levő típust (52 db F-4EJ-t) 2021-ben véglegesen, pótlás nélkül vonják ki a [rendszerből](#), a 201 darab F-15J/DJ vadászrepülőgépből pedig 98-at fognak amerikai támogatással a [legmodernebbé](#) alakítani (4,5 milliárd dollár értékben).

Tokió eredetileg 42 darab ötödik generációs F–35A „lopakodó” vadászbombázóval bővítette volna a gépparkját, de az egyre erősödő kínai katonai képességek és ötödik generációs fejlesztések miatt már [147-nek](#) a beszerzését tervezi. Ez a drasztikus mértékű, több mint 100 géppel megnövelt megrendelés jól jelzi a japán fenyegetéspercepció mértékét. Ráadásul az új gépek közül 42 a helyből felszállni és leszállni képes F–35B típusú vadászgép lesz, amelyeket az Izumo osztályú helikopterhordozókon is lehet alkalmazni. Ez olyan jelentős erőkiemelési képességet fog biztosítani Japánnak, amellyel az a második világháború óta nem rendelkezett. Az első F–35-ösök már hadrendbe is álltak.

A szigetláncok légtérének ellenőrzésére és a felderítésre szolgáló eszközállomány egy századnyi E–2D Hawkeye típusú repülővel és három RQ–4B Global Hawk drónnal [bővül](#). Washington szövetségesei közül egyedülként, a japán légierő 17 darabot rendelt meg az MV–22 billenőrotoros repülőgépből, mintegy 3 milliárd dollár értékben. A légierő következő tízévi modernizációjában kulcsfontosságú lesz a szintén amerikai F–16-osok alapjain fejlesztett F–2-es harci repülőgépek cseréje. Tokió elképzelései szerint az egyelőre még csak F–X néven futó repülőgép hatodik generációs lenne, azaz modernebb a jelenlegi F–35-ösnél és a kínai rivális J–20-asnál. A fejlesztésre és a mintegy 100 darab új gép beszerzésére a japán légierő mintegy 48 milliárd dollárral [tervezett](#) 2020-ban. E modernizálásban is központi szerepet játszanak az amerikai partnerek: az F–X fejlesztésében az F–35-öst gyártó Lockheed Martin lesz a szakmai partner.

DÉL-KOREA – AMBICIÓZUS KÉK VÍZI FLOTTAFEJLESZTÉS

Dél-Korea és Kína között nem áll fenn olyan intenzitású területvita, mint amilyenek a Szenkaku/Tiaojü-szigetek körül vagy a dél-kínai-tengeri feszültségócok kapcsán kialakultak, Szöul azonban – az Egyesült Államok szövetségi rendszerének tagjaként – komolyan érintett a regionális biztonsági komplexum egymásnak feszülő nagyhatalmi rivalizálásában.

Dél-Korea biztonságpolitikájára a legnagyobb kihívását egyértelműen Észak-Korea jelenti, ám másodlagos prioritásként szintén érzékenyen érinti a térségbeli katonai erőegyensúly változása, illetve a tengeri feszültségócok kialakulása. Ennek megfelelően a haditengerészeti képességek fejlesztése jelentős, amit pusztán a Phenjan jelentette fenyegetés nem indokolna. Észak-Korea rendelkezik ugyan egy 73 hajóegységből álló [tengeralattjáró flottával](#), ám az szinte teljes egészében elavult, a felszíni egysége pedig mindössze 2 fregattból és 5 korvettből áll, amelyek fölött szintén [jócskán eljárt az idő](#).

Dél-Korea regionális viszonylatban Kína és Japán után a [harmadik legnagyobb flottával](#) rendelkezik. 22 darab korszerű dízel-elektromos tengeralattjárót tart hadrendben, amelyeket a saját hadiipara állít elő. Felszíni flottája 2020-ban 3 *Sejong* osztályú, szintén az Aegis-rendszerrel felszerelt cirkálóból, 6 rombolóból, 17 fregattból és 32 korvettből állt.

Japánhoz hasonlóan Dél-Korea is rendelkezik egy akár repülőgép-hordozónak is tekinthető hajótípussal; a *Dokdo* osztályú [partraszállító-rohamhajó](#) a helikopterkapacitását tekintve a japán Hyuga típushoz áll közel, de az elsődleges funkciója a kételtű műveletek végrehajtása.

Egy érdekes jövőbeni irány jelent meg a Szöul által [2020–2024-re kijelölt](#) középtávú védelmi fejlesztési tervben. Ez a haditengerészeti képességek terén többek között a jelenlegi romboló- és cirkálóosztályok további korszerűsítését, egy F–35B vadászgép üzemeltetésére alkalmas [repülőgép-hordozó](#) harcrendbe helyezését, valamint egy [Joint Fire Support Vessel](#) („egyesített tűztámogató hajó”) fejlesztését tartalmazza. Ez utóbbi lényegében az amerikai és kínai [arzenálhajók](#) dél-koreai változata, vagyis egy olyan nagyméretű, cirkálórakéták indítóplatformjaként szolgáló hajóegység, amelyet a klasszikus cirkalók és rombolók minden további funkciójának mellőzésével alakítanak ki, a szokásosnál több rakéta indítására alkalmas kazetákat tartalmazó fedélzettel. E középtávú fejlesztési terveknek számos eleme már vagy elkészült, vagy tervezés alatt van.

A koreai légierő több mint 500 harci repülőgéppel rendelkezik, az állomány gerincét (több mint felét) az 1970-es és az 1990-es években beszerzett amerikai típusok adják. Mun Dzsein elnök kormánya korábban mintegy 40 darab F–35-ös vadászrepülő [beszerzése](#) mellett döntött. 2020-ban újabb negyvenet rendeltek az ötödik generációs típusból, amelynek [fele](#) a helyből felszállni képes F–35B verzió lesz, így azok elérnek a már említett könnyűrepülőgép-hordozón.

Az észak-koreai–kínai határ hatékonyabb ellenőrzése érdekében Szöul 2 milliárd dollár [értékben](#) modernizálja a felderítő/megfigyelő repülőgépeit, és új Global Hawk drónokat fog beszerezni. Jelenleg Szöul az amerikai fegyverpiacra támaszkodik, ám a harckocsik, hadihajók vagy sugárhajtású kiképző repülőgépek terén már maga is komoly nemzetközi sikereket tudott elérni. A KF–X program célja, hogy a légierő következő váltótípusa egy, már saját fejlesztésű és gyártású (bár jelentős nyugati támogatást is élvező) típus legyen. Az első prototípusok 2021-ben [készülnek](#) el, a mintegy 100 darabosra tervezett első rendeléstől a legrégebbi, az 1970-es években rendszeresített típusok cseréjét remélik.

TAJVAN – PEKING CÉLKERESZTJÉBEN

Tajvannak Kínával szemben – a méretéből fakadó aszimmetria ellenére – hosszú évtizedeken keresztül biztonságérzetet adott a technológiai fölénye. A helyzet azonban az ezredfordulóra megváltozott, és a kínai haderőfejlesztésnek a korábbi [elemzésünkben](#) taglalt eredményei egyértelművé tették a tajvani védelmi képességek fejlesztésének a szükségességét. A katonai szektor reformja, az erők mérlegének visszaállítására tett erőfeszítések az elmúlt 20 évben végigkísérte Tajvan védelempolitikáját. A fejlesztések iránti politikai elköteleződés azonban sokáig problémásnak bizonyult, ám a jelenlegi kormánypárt, a Kínától való távolodást hirdető Demokratikus Haladó Párt (*Democratic Progressive Party*, DPP) 2016-os

(majd 2020-as) [választási győzelme](#) megfelelő politikai háttérrel teremtett a védelmi szektor forrásainak a fokozatos növeléséhez és új képességek kialakításához.

A védelmi reformokon belül már régóta kitűzött cél egyrészt a sorkatonai szolgálat kivétele, másrészt az átfogó létszámcsökkentés és az optimalizáció. Bár az első egyelőre nem sikerült megvalósítani, a haderő létszáma [jelentősen csökkent](#) az utóbbi években, ami javarészt a szárazföldi haderőnemet érintette.

Tajpej több évtizede zajló haderőfejlesztésének legnagyobb problémája a korszerű haditechnológiákhoz való hozzáférés korlátozottsága. Bár a tajvani gazdaság élen jár az elektronikai ipar és az IT területén, nincs olyan önálló hadiipari kapacitása, amely maradéktalanul képes lenne ellátni a fegyveres erőit hazai fejlesztésű fegyverrendszerekkel. A külföldi beszállítóktól történő vásárlás során viszont Peking nyomása komoly hátráltató tényezőt jelent: egy jelentősebb fegyverexport a legtöbb országnak jelentős [dilemmát okoz](#), mert rontja a Kínával való kapcsolatát. Így Peking súlyának növekedésével párhuzamosan a fegyvergyártó államok egyre kevésbé vállalták a szigetországnak történő haditechnikai eladásokkal járó kockázatot, ezért Tajvan a modernizáció terén szinte teljes egészében az Egyesült Államokra van utalva. Utoljára Franciaország adott el jelentősebb fegyverrendszereket, még az 1990-es években, ám azóta Párizs számára is a Kínához fűződő politikai-gazdasági érdekei élveznek prioritást.

Washington az 1979-es *Taiwan Relations Act* vonatkozó részében a sziget *de facto* önállóságára adott védelmi garanciát, így – bár nem minden hiányosság nélkül – Taipei az utóbbi években olyan védelmi képességeket tudott hadrendbe állítani, amelyek összességében rendkívül „költségessé” tehetik Peking számára a katonai erővel történő visszafoglalását.

Tajvan haditengerészeti flottája Kínáéhoz mérten kicsi, de regionális viszonylatban számottevő. Felszíni flottájának gerincét 4 darab *Keelung* osztályú cirkáló adja, amelyek lényegében az 1990-es években leszerelt amerikai Kidd osztályú hajók modernizált változatai. Ezek a 2000-es évek elején hadrendbe állított hajóegységek [hajó és tengeralattjáró elleni](#), valamint légvédelmi feladatokra egyaránt alkalmasak, a főbb fegyverzetük között megtaláljuk például az amerikaiak által hajók ellen kifejlesztett *Harpoon* rakétákat is. A négy cirkáló mellett Tajpej 22 fregattal rendelkezik, amelyekben a helyi fejlesztésű *Hsiung Feng* típusú, hajó elleni rakéták jelentik a felszíni célpontokkal szembeni főbb fegyverzetet.

Tajvan számára a tengeralattjárók fejlesztése jelenti az egyik legnagyobb kihívást, mivel napjainkban egyetlen ország sem hajlandó hagyományos meghajtású tengeralattjárót eladni neki, az USA pedig már nem gyárt olyanokat. A mostani flottilla 2 *Guppy* osztályú, kiképzési célra használt tengeralattjáróból és 2 holland gyártmányú, *Hai Lung* osztályú egységből áll. Az utóbbiból Tajpej továbbiak beszerzését tervezte, de a holland beszállító – a kínai nyomásnak engedve – nem vállalta a legyártásukat. A szigetország 2014-ben [saját tengeralattjáró programot indított](#), amely jelenleg is [zajlik](#), így a tervek szerint 2025-től összesen nyolc egység áll majd hadrendbe.

Tajvan célja volt a regionális viszonylatban korszerű felszíni flottája, a hajók ellen bevethető, számottevő cirkálórakéta-eszközparkja mellett a tengeri járőrözésre

használt repülőgépei modernizációja is. A kiöregedett gépeket egy nagyszabású beszerzés keretében 2017 végen [12 darab P-3C Orion típusú merevszárnyas járőrgépre cserélte](#). Ezek az általános reagáló képesség javítását szolgáló gépek tengeralattjáró elleni feladatokra optimalizált típusok. A szűrkezőnás reagáló képesség növelésének szintén fontos eleme volt a parti őrség hajóegységeinek a jelentős mértékű növelése: a számuk az elmúlt 12 évben 48-ról 161-re emelkedett.

A jelenleg zajló fejlesztések között szerepel a haditengerészeti erőketitési képességeknek a partra szállító kapacitással történő bővítése; a [hazai fejlesztésű hajótípus](#) a tervek szerint 2022-ben áll majd hadrendbe, és az eddigi ismeretek alapján nagyban hasonlít majd az USA *San Antonio* osztályú partra szállító dokkhajójára.

A tajvani légierő gerincét az 1990-es évek elején rendszeresített 150 darab F-16-os vadászgép, valamint a típus alapján az 1980-as évek végén helyben fejlesztett és gyártott 126 db F-CK-1-es repülő jelenti. Mindkét típusnak a jelentős modernizációja zajlik, amelynek keretében szinte a teljes F-16-os flotta gépeit a legmodernebb F-16V változatra építik át 2017 és 2023 között a *Phoenix Rising* program keretében. (Ezek mellett még mintegy 60 db francia Mirage 2000-5 van rendszerben, de azok továbbfejlesztését nem tervezik.) Tajpejnek sikerült további 66 db új F-16V-t is beszereznie Donald Trump adminisztrációja idején. A vadászgépek vásárlásának a kérdése különösen megterhelte a kétoldalú kapcsolatokat, mivel Barack Obamáék nem kívántak új gépeket eladni, hogy azzal ne rontsák a Kínával való kapcsolatukat. Az amerikai politika [változására](#) csak a Trump-adminisztráció beiktatása után került sor, amely bátrabban konfrontálódott Pekinggel.

VIETNAM – A2/AD KÍNAI MINTÁRA

Vietnam a bipoláris világrend átalakulása után fogott átfogó haderő-korszerűsítésbe, de annak az érdemi eredményei csak az ezredfordulót követően látszottak. A 2010-es években Hanoi a haderő mérete és felszereltsége szempontjából Délkelet-Ázsia [legnagyobb regionális katonai hatalmává](#) vált. A jelenleg is zajló átfogó fejlesztési programokban egyértelműen jelentős hangsúlyt kaptak a haditengerészeti képességek, amelyek láthatóan javarészt a tenger felől várható fenyegetésekkel szembeni elrettentésre irányulnak. Az ország – talán Kína hasonló törekvéseinek némileg ironikus utánpótlásaként – a hozzáférést gátló/területmegtagadó képességek fejlesztésében igyekszik eredményeket elérni, így a kínai A2/AD stratégiához hasonló [elrettentési](#) törekvésének feltételezhető „közönsége” a pekingi vezetés.

Az évtizedek óta napirenden tartott katonai reformok nagyjából 2006 óta folyamatosan növekvő költségvetését az állam biztosítja. A védelmi kiadások összegének terén a 2010-es években az ASEAN-országok közül Vietnamé mutatta [a legnagyobb emelkedést](#). Ennek [háttérében](#) az állt, hogy Kína 2009 májusában terjesztette az ENSZ elé egy szóbeli jegyzék mellékleteként azt a térképet, amelyen

az ún. kilencpontos vonallal (*nine-dash line*) jelölték be az ország dél-kínai-tengeri érdekszféráját. Hanoiak a kihívásra adott válasza szinte azonnal érzékelhető volt, ami a védelmi kiadások fent említett dinamikus növekedésében, aztán hamarosan a katonai képességek beszerzésében is megtestesült. Az ország flottája 2008-ban még csak 2 db, kiképzési célokra alkalmas, észak-koreai eredetű *Yugo* osztályú „törpe” tengeralattjáróból, 5 db elavult, a hidegháború eleji szovjet fejlesztéseket képviselő, *Petya II/III* osztályú fregatból, illetve hat korvettből állt. A 2010-es évek végére a vietnami haditengerészet hadrendben állított 6 darab *Kilo* osztályú orosz vadász-tengeralattjárót is, amely nemcsak a világ egyik legcsendesebb típusa, de korszerű szuperszonikus robotrepülőgépeivel potens fenyegetést is jelent Kína számára. A hat hajóegység valódi [hozzáférés megtagadási](#) képességeket biztosít Vietnammak. Hanoi szintén orosz gyártmányú típusokra cserélte az elavult fregattegységeit; a korszerű, *Gepard* osztályú négy hajójából az első kettőt [2011-ben állította hadrendbe](#), majd fokozatosan a többieket is.

Vietnam – elemzők szerint szintén némileg a kínai mintát követve – jelentős [tengerimilícia-köteléket](#) működtet, amelynek alakulatai különböző funkciókban hivatottak erősíteni egyrészt Hanoiak a szuverenitáshoz kötődő érdekvédelmi képességeit, másrészt adott esetben tengeri rendfenntartói feladatok során is képesek támogató szerepet betölteni.

A haditengerészet fejlesztésén kívül a helyzeti reagáló képesség javításának keretében járőrrepülő és a parti őrség kötelékébe tartozó hajók beszerzésére került sor; ezek szállítója az [Egyesült Államok](#), illetve [Japán](#).

A vietnami légierő fejlesztése másodlagos prioritást kapott a haditengerészet mellett. Jelenleg mintegy 70 harci repülőgéppel rendelkezik, amelynek egy része az elmúlt évtizedben rendszerbe állított, negyedik generációs SZU–30MK2, 27 db pedig az 1980-as évek színvonalát képviselő Szu–23M3 vadászbombázó. Továbbá hadrendben van a Szu–27 vadászrepülő korszerűsített változata is. A modernizáció szempontjából érdekes fejlemény volt, hogy az ország [nyitott](#) a nem orosz gyártók felé is: a tengeri járőrözési feladatokra európai (2 db Airbus C–295), kanadai (6 db DHC–6 Twin Otter), lengyel (2 db M–28B) és [amerikai](#) (6 db ScanEagle drón) gépeket vásárolt. A légierő oldaláról csak ez utóbbi beszerzések világítanak rá igazából arra a vietnami szándéokra, hogy a Dél-kínai-tengeren fokozott jelenlétet és felderítési képességet biztosítsanak maguknak.

A két haderőnem fejlesztései mellett a vietnami A2/AD-képesség talán legpotensebb [elem](#) a számos különböző, hajók elleni bevethető, nagy hatótávolságú (cirkáló) rakéták rendszerbe állítása. Ezek különböző változatai megtalálhatóak a Kilo osztály tengeralattjáróin, az utóbbi években beszerzett *Bastion* mobil partvédelmi ütegeknél vagy a már említett vadászbombázókon. Ezek a 200–300 kilométeres hatótávolságú orosz gyártmányú modern eszközök (3M–54, P–800 Onyx, Kh–31A/P, Kh–28, Kh–59M stb.) valódi elrettentési képességet biztosítanak Vietnammak a saját kizárólagos gazdasági övezete megvédése érdekében, sőt egyes típusok még kínai szárazföldi célpontok támadását is lehetővé teszik.

FÜLÖP-SZIGETEK – INTENZÍV MODERNIZÁCIÓ REMÉNYKELTŐ BESZERZÉSEKKEL

A vizsgált országok közül a Fülöp-szigetek katonai területvédelmi és elrettentési képességei a legelmaradottabbak. Az ország fegyveres erőinek a legfontosabb biztonsági problémája sokáig a különböző felkelő mozgalmakkal és terrorista szervezetekkel szembeni fellépés volt. Bár e kihívások jelenleg is fennállnak, Peking dél-kínai-tengeri stratégiája már a 2010-es évek elején felhívta a figyelmet a haderő modernizációjának szükségességére. Végül a Scarborough-zátony körül kialakult vitát követően, 2013-ban kezdődött meg a törvénybe is iktatott 15 éves modernizációs program, amelynek becsült összköltsége mára elérte a mintegy [40 milliárd dollárt](#), és a 2016-ban megválasztott, Kína-barát politikát folytató Rodrigo Duterte elnök alatt is folytatódik.

Manila eddigi legambiciózusabb fejlesztési programja a haditengerészetet érinti. A haderőnem elmaradottságát jól jellemzi, hogy rakétatechnológia (légvédelmi és felszíni célok elleni) megjelenésére csak most, a szomszédos országokhoz képest 20-30 éves lemaradással fog megjelenni. Dél-Korea lesz a beszállítója az új, [fre-gattokból](#), illetve [korvettekből](#) álló egységeknek, így Szöul egyre szélesebb körben érdekelt a regionális haditengerészeti fejlesztési programokban. Az ország tengeralattjárók hadrendbe állítását is célul tűzte ki: várhatóan a francia *Scorpene* [osztályú](#) vadász-tengeralattjárókból vásárol majd két darabot.

A felszíni és a víz alatti eszközök fejlesztésén túl a tengerészgyalogság számára [kételtű partra szállító harcjárműveket](#) állítottak hadrendbe, amelyek az első hadgyakorlatban 2019-ben vettek részt. A tengeri területvédelmi és erőikivetítési kapacitásbővítésen kívül a helyzeti reagáló képesség fejlesztése is folyamatban van, a tengeri légi járőrözés feltételeinek a javítása mellett tengeralattjáró elleni hadviselésre fejlesztett helikoptereket is beszerettek; az első egységek [hamarosan hadrendbe állnak](#). Jelentős képességfejlesztés zajlik továbbá a parti őrség kötelékén belül: egyrészt a hajóegységek számának a növelésével (2008-ban 61, 2020-ban 86 db állt rendelkezésre), másrészt nagyobb, bővebb feladatkörre alkalmas [hajótípusok vásárlásával](#).

A Fülöp-szigeteki légierő korábbi elavultságát jól jellemzi, hogy az ország légtetre szuverenitásának a biztosítása szempontjából nélkülözhetetlen vadászgépeket 2005-ben kivonták a szolgálatból, és a kétezres évek végén a 393 repülőeszközből csupán 85 volt [hadra fogható](#). A 2013-ban elindított modernizációnak a légierőt érintő elemei azonban 2021-re már igencsak láthatóak. [Beszerettek](#) már egy századnyi sugárhajtású kiképző/támadó repülőgépet (12 darab F/A-50) Dél-Koreából, egy fél századnyi könnyű támadó repülő Brazíliából, katonai felderítő gépeket Európából (2 db C-295) és [drónokat](#) Izraelből (9 db Hermes 900 és 4 db Hermes 450), továbbá könnyű [támadóhelikoptereket](#) Olaszországból (AW 109), lengyel-amerikai gyártmányú közepes katonai [szállítóhelikoptereket](#) (16 db Sikorsky S-70i), valamint

a légtér ellenőrzését szolgáló izraeli (és várhatóan japán) radarrendszereket. A légi-erő-fejlesztés legnagyobb – és a Kína által jelentett fenyegetés szempontjából a legfontosabb – tétele a sugárhajtású vadászgépek vásárlása lesz, amelynek tendereztetése már folyamatban van. Manila a svéd Gripen és az amerikai F-16V közül fog [választani](#) – elképzelhető, hogy még Duterte elnök mandátumának 2022-es lejáta előtt.

MALAJZIA – A HADITENGERÉSZETI MEGÚJULÁS KÜSZÖBÉN

Malajzia védelempolitikáját, a Fülöp-szigetekhez hasonlóan, sokáig a felkelőkkel szemben kialakított stratégia határozta meg. Ennek megfelelően – bár szintén érintett a dél-kínai-tengeri feszültséggócban – a többi résztvevőnél jóval kisebb tengeri területvédelmi képességekkel rendelkezett, ugyanakkor némileg így is jobb helyzetben volt ezen a téren, mint a Fülöp-szigetek. A hiányosságokat a hidegháborút követően sikerült némileg kiküszöbölnie, még ha a fejlesztések üteme nem is volt olyan látványos, mint más regionális szereplők esetében.

Az ország [2020-ban kezdett bele](#) az eddigi legambiciózusabb haderőfejlesztési ciklusába, amelyben a legfontosabb prioritást a tengerészeti képességfejlesztés kapja.

A felszíni flotta az ország hosszú tengerpartjához képest viszonylag kicsi: 2020-ban mindössze 8 fregattból és 6 korvettből állt. A fregattokat két hajótípus/generációs csoport alkotja. A [Leiku](#) osztály brit gyártmányú két hajója az 1990-es években állt hadrendbe; korszerű hajó elleni rakétaival és tengeralattjáró elleni fegyverzetével, valamint fedélzeti helikopterével komoly előrelépést jelentett Malajzia haditengerészeti kapacitása terén. Azoknál egy generációval modernebb a német gyártmányú [Kedah](#) osztály 6 hajóegysége, amelyeket 2006 és 2010 között bocsátottak vízre.

A korvettek kapcsán szintén két generációról beszélhetünk. A német gyártmányú *Kasturi* osztály a nyolcvanas években készült két egységből áll, míg a *Laksamana* osztály jelenleg működő négy hajóját Olaszországban fejlesztették, és teheráni megrendelésre készültek, de az Irak elleni szankciók miatt lemondtak az eladásukról. E hajóegységeket az 1990-es évek végén egy átfogó korszerűsítés keretében új fegyverzetrel és vezetés-irányítási rendszerekkel látták el, és végül Malajzia vásárolta meg őket. A 2000-es évek flottafejlesztési törekvései keretében Kuala Lumpur két francia *Scorpène* osztályú tengeralattjárót is vásárolt, amelyek 2009-ben álltak hadrendbe.

A számottevő flottamodernizáció ellenére is kihívást jelent Malajzia számára a járőrrepülőgépek és a tengeralattjáró elleni hadviselésre alkalmas repülőegységeinek az alacsony száma (mindössze 6 db Lynx helikopter). Ezt a lemaradást hivatott pótolni a képességfejlesztések egy következő ciklusa, amelyben egy jelentősebb beszerzési program keretében [hagyományos és pilóta nélküli](#) tengeri járőrrepülőgépek hadrendbe állítását tervezik.

A maláj légierő előregedőben van, ám a megújítására teendő lépések az erőforrások hiánya miatt folyamatosan húzódnak. Az ország jelenleg mintegy 52 harci repülőgéppel [rendelkezik](#), amelyek közül 13 Mig–29-es régóta üzemképtelen, a 2000-es években beszerzett, 18 darab, szintén orosz Sz–30-as hadrafoghatósága 20 százalék körüli, csupán a nyolc amerikai F–18-as és a 13 darab brit Hawk 208-as harcképes. A keleti és a nyugati típusokat vegyesen tartalmazó légiflotta lecserélése évek óta tervben van, de előrelépésre a politikai válságok és a pénzügyi háttér hiánya miatt nem került sor.

INDONÉZIA – „[MARITIME FULCRUM](#)”, A „TENGERI ELKÖTELEZŐDÉS MEGALAPOZÁSA”

A fegyveres erők hosszú ideig speciális szerepkört töltött be az ország minden napjaiban: a területi integritás védelme mellett komoly politikai tényezőként alakította annak közéleti folyamatait [jóformán egészen az ezredfordulóig](#). Jakarta katonai doktrínáinak évtizedek óta része a „népi háború” koncepciójának valamely változata, főként a [totális \[vagy teljes\] népi védelem](#). Ennek stratégiai alapvetése, hogy amennyiben egy külső támadás esetén a fegyveres erők alulmaradnának a külső agresszorral szemben, a nép közé visszavonulva gerillaháborút vívnak a támadókkal szemben, s ehhez egyrészt bevonják a lakosságot a logisztikai támogatási és a felderítési funkciókba, másrészt szoros együttműködésben tevékenykednek a különböző helyi milíciákkal.

A haderőfejlesztés az ezredforduló után kapott lendületet, a 2004-ben elfogadott [Minimum Essential Force 2024](#) (MEF 2024) program keretében. Az ország haderejének a tevékenységét különösen megnehezíti az a tény, hogy Indonézia mintegy 17.000 szigetből áll. A haditengerészet szempontjából a MEF 2024 egyik legfontosabb és egyben legambiciózusabb törekvése a partvédő „barna vízi” realitásból továbblépni egy tengeri elrettentésre képes flotta irányába, különösen az olyan tengeri aszimmetrikus elrettentési képességek erősítésével, mint az [aknásítási hadviselés vagy a tengeralattjárók](#). A fegyverrendszerek korszerűsítése mellett a MEF 2024 stratégiai irányait jelzi, hogy az állományon belül a haditengerészet létszáma a 2008-as 45.000 főről 2020-ra 65.000-re nőtt.

Az indonéz haditengerészet tehát számottevően fejlődött már eddig is a [MEF 2024](#) keretében, de a további feljavítása is napirenden van. 2004-ben még csak 146 hajóegységgel [rendelkezett](#), amelyet 2024-ig további száznegyvennel kell növelniük, miközben az elavult osztályokat is selejtezni kell. A felszíni flottán belül jelenleg két *Martadinata* és öt *Ahmad Yani* osztályú fregatt, valamint négy *Diponegoro* osztályú korvett áll hadrendben, amelyek a holland fejlesztésű [Sigma osztályú moduláris fejlesztésű hajótípusnak](#) a különböző feladatkörökre optimalizált változatai. Az ország intenzíven növelte a tengerészgyalogság és a kiszolgáló-támogató feladatkörű egységek számát is. A 2000-es évek elején ugyanis még csak két elavult, csupán kiképzési funkcióra alkalmas *Cakra* tengeralattjáróval (a német *Type 209*

megfelelőjével) rendelkezett. A 2010-es években azonban a német licencet fejlesztési célra megvásárolta a dél-koreai nagyvállalat, a Daewoo hajóépítő konzorciuma, így jött létre a korszerűsített változat, a [Chang Bogo](#) osztály, s a típusból Indonézia eddig három egységet állított hadrendbe, és továbbiak beszerzését is tervezi.

A légierő tekintetében a MEF 2024 egy 148 eszközből álló flottát vizionált Indonézia számára, amelynek megvalósulása egyelőre kétséges. 2010-ben az akkori védelmi miniszter 180 új harci gép [beszerzését](#) tartotta szükségnek a célok elérése érdekében, és ezt a mennyiséget a légierőnek azóta sem sikerült beszereznie. A légiflotta gerincét – más kelet-ázsiai országokhoz hasonlóan – a már több mint negyvenéves amerikai F–5-ös vadászgépek jelentik, amelyekhez az 1990-es években 9 darab F–16-ost vásároltak. A katonai junta által 1999 és 2005 között elkövetett emberi jogi jogsértések miatt bevezetett amerikai szankció következtében az ország más beszerzések után nézett: palmaolajért cserébe kapott is Oroszországtól nagyjából egy tucat Szu–27-es és Szu–30-as vadászbombázót. Az embargó feloldása után újrakezdődtek a tárgyalások Washingtonnal, így az Obama-adminisztráció alatt leszállították a korábban megrendelt, de közben modernizált 33 darab F–16-ost. 2020 nyarán az USA a legmodernebbnek számító F-16V alváltozatból további két század (kb. 28-30 darab) eladását hagyta [jóvá](#). Emellett tervben van egy századnyi orosz Szu–35-ös nehéz vadászbombázó beszerzése is – részben azért, mert továbbra is lehetősége van a Moszkvával folytatandó barterezésre.

A légierő modernizációjának prioritását jól jelzi, hogy a védelmi miniszter 2020 [októberében](#) két héten keresztül külföldön tárgyalt a potenciális eladókkal. Útja során látogatást tett Washingtonban, Párizsban, Bécsben és Ankarában. A USA-val állítólag az F–35-ösök beszerzéséről tárgyalt, Párizsban 48 darab Rafale vadászbombázót ajánlottak fel neki, míg Ausztriában 15 darab Eurofighter Typhoon vásárlása volt a téma (bár az egy régebbi típus, és a használata során több probléma is felmerült vele kapcsolatban). Törökországnak nincsenek eladható repülőgépei ugyan, de évek óta próbál kifejleszteni egy saját típust, és a munkába szeretne bevonni minél több muszlim országot is.

Az indonéz légierő szempontjából a jövőt a dél-koreai KF–X programban való részvétel jelenti. Jakarta az eredeti megállapodás szerint a fejlesztési költségek 20 százalékát állta, és az ötödik generációs vadászbombázóból több mint 100 darab vásárlását tervezte. Ezt azonban az ország gazdasági helyzete miatt 2020-ban kénytelen volt újratárgyalni. Az indonéz vezetés célja a költségek 15 százalékra való csökkentése, de megegyezés még nem [született](#). A légierő beszerzéseinek is csak egyetlen igazi akadálya van: az ország teherbíró képessége. Bár a 2021. évi védelmi költségvetés mintegy 13 százalékkal lesz magasabb az előző évinél, a koronavírus okozta vészhelyzet miatt tavaly a védelmi szektortól is mintegy 588 millió dollárt [vontak](#) el.

Az indonéz fejlesztések kapcsán szembetűnő, hogy az ország szokatlanul széles körből vásárolt haditechnikai eszközöket. Párhuzamosan üzemeltet orosz és amerikai vadászgépeket, amelyek mellé francia Rafale-t és a közös európai fejlesztésű Typhoont is vásárolna. Haditengerészetében dél-koreai, német és holland típusokat találunk, míg a rakétarendszerei között kínai, orosz és amerikai is van. E jelenség nem

volt idegen korábban sem: egy 2004-es kimutatás szerint (azaz még az általános modernizáció elindítása előtt) a haderő által üzemeltetett 173 nagy fegyverrendszer 17 országból [származott](#), kb. háromnegyedük a NATO-tagállamok valamelyikéből.

KONKLÚZIÓ

Kelet-Ázsia biztonsági komplexumában a kétoldalú viszonylatokban a Kínai Népköztársaság katonai erőfölénye egyértelmű, és pusztán a védelmi kiadások mértéke alapján is elképzelhetetlen, hogy bármely, vele területvitában álló ország önerőből megpróbálna paritásra törekedni vele.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a régió országai ne törekednének a Kínával való területviták jelentette kihívások valamilyen mértékű megoldására – ami általános trendként a haderők eszközrendszereinek a korszerűsítését jelenti, különös tekintettel a haditengerészet és a légierő képességeire. Az egyes országok sajátoságaiból fakadó eltérések ellenére átfogó jelenség, hogy olyan eszközrendszerek fejlesztését és terjedését láthatjuk, amelyek összességében a kínai haditengerészetnek a tengeri területek feletti kontrollját lehetnek képesek szűkíteni. Mindezt korszerűbb hajóegységek, hajó elleni rakéták, illetve a vizek fölötti légtér ellenőrzését hatékonyabban megvalósító eszközök beszerzésével, fejlesztésével igyekeznek megvalósítani. Ahogyan Kína a 2000-es évek elején folytatott A2/AD stratégiájával az USA számára teremtett egyre komolyabb kockázatokat tartogató műveleti közeget a saját partjai mentén, úgy igyekeznek most azon kelet-ázsiai országok, amelyek biztonságpercepcióiban Kína kihívásként jelenik meg, kisebb mértékű, de minőségében hasonló fejlesztéseket végrehajtani.